herpy

SALAMANDRY I TRASZKI

Traszka hiszpańska

Pleurodeles waltl

Pleurodeles waltl to największa traszka w Europie: masywny, płaskogłowy i niemal całkowicie wodny gatunek o długości 15-20 cm, z rzędem pomarańczowych guzków wzdłuż boków, przez które w ramach obrony mogą wysuwać się ostre żebra. Jest odporny, znosi chłód i chętnie rozmnaża się w niewoli, ale źle czuje się w ciepłej wodzie.

Rodzina: Salamandridae Nazwa angielska: Iberian Ribbed Newt Dawna nazwa: *Salamandra fenestrata; Salamandra funebris; Salamandra major*

Słabe toksyny skórne

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-20 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**10-85 g**
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Wodny**
Środowisko	**Mokradła**
Toksyny skórne	**Słabe** Umyj ręce po kontakcie i trzymaj palce z dala od oczu i ust
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**100 × 50 × 50 cm** D × S × W dla 5 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**18-21 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Akwaterrarium** głębokość 15-20 cm
Temperatura wody	**18-21 °C**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady, gotowa karma i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Larwy w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Liczba jaj w zniesieniu	**100-1 000**
Zniesienia w roku	**1-2**
Czas do wyklucia	**7-21 dni** przy 20 °C
Okres larwalny	**90-120 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Inne larwy i małe bezkręgowce wodne (rozwielitki, larwy komarów)**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Pleurodeles waltl to duża, krępa traszka o płaskiej, łopatowatej głowie z małymi, lekko skierowanymi ku górze oczami. Ciało jest spłaszczone, dzięki czemu zwierzę może wsuwać się pod kamienie, a ogon jest bocznie spłaszczony i mniej więcej tak długi jak ciało mierzone od pyska do kloaki. Skóra jest ziarnista. Ubarwienie waha się od ciemnoszarego do jasnoszarego z ciemniejszymi, brązowawymi plamami, a brzuch jest jaśniejszy, często kremowy, z takim samym wzorem plam. Wzdłuż

każdego boku biegnie rząd 8-10 rdzawopomarańczowych guzków. Zwierzęta z hodowli mają zwykle 15-20 cm, natomiast dzikie osobniki mogą osiągać nawet 30 cm. Dorosłe zwierzęta ważą 10-85 g. W hodowli występuje leucystyczna, niemal biała odmiana barwna. Samce są smuklejsze i najczęściej mniejsze od samic, a w okresie godowym pojawiają się u nich czarne modzele godowe na przednich kończynach.

Guzki pełnią funkcję obronną. Jeśli zwierzę nie może uciec przed drapieżnikiem, ostre żebra przebijają napiętą skórę w miejscu guzków. Jednocześnie gruczoły na karku, grzbiecie, bokach i ogonie wydzielają mlecznobiałą, lepką, toksyczną wydzielinę, która pokrywa żebra. Pokryte trucizną żebra działają jak kolce, wprowadzając truciznę przez cienką skórę w pysku drapieżnika. Samo zwierzę prawie nie odnosi szkody: żebra są pokryte kolagenem, skóra wydziela substancje przeciwdrobnoustrojowe, a rany goją się szybko i bez zakażenia. Mechanizm ten jest niegroźny dla ludzi, a w niewoli żebra rzadko się wysuwają. Trucizna pochodzi z własnych gruczołów zwierzęcia, a nie z pożywienia. Działanie wydzieliny na ludzką skórę i błony śluzowe nie zostało opisane, dlatego myj ręce po kontakcie ze zwierzętami, trzymaj wydzielinę z dala od oczu i ust i bierz zwierzęta do ręki jak najrzadziej.

Gatunek został opisany w 1830 roku i wcześniej był zaliczany do rodzaju *Salamandra*. *P. waltl* jest bardzo często wykorzystywany jako zwierzę laboratoryjne w badaniach nad regeneracją, ponieważ potrafi odtworzyć utracone kończyny, tkankę serca, soczewkę oka i fragmenty rdzenia kręgowego, i jest hodowany na dużą skalę do celów naukowych. W niewoli zwierzęta mogą dożyć niemal 20 lat.

Występowanie i środowisko

Pleurodeles waltl występuje naturalnie w środkowej i południowej części Półwyspu Iberyjskiego oraz w północnym Maroku. Gatunek jest liczny w Maroku, południowej Hiszpanii (Andaluzja i Estremadura) i południowej Portugalii, natomiast populacje maleją w północnej i środkowej Portugalii oraz we wschodniej Hiszpanii. Największym zagrożeniem dla gatunku jest zanikanie zbiorników wodnych.

> **Naturalny zasięg:** Hiszpania, Portugalia i Maroko.

ŚRODOWISKO

P. waltl zamieszkuje tereny o gorącym, suchym lecie i okresowych suszach. Gatunek jest niemal całkowicie wodny i żyje w wodach stojących lub wolno płynących: stawach, lagunach, spiętrzeniach, kanałach irygacyjnych, cysternach i starych wiejskich studniach. Preferuje chłodną, spokojną i głęboką wodę. Żywi się tam owadami, wodnymi mięczakami, robakami, kijankami, małymi rybami i padliną.

Gdy woda wysycha, zwierzęta szukają wilgotnych kryjówek pod kamieniami, w szczelinach lub pod roślinnością. Zimą gatunek doświadcza temperatur w okolicach zera i dobrze je znosi. W naturze rozmnaża się dwa razy w roku: wiosną i ponownie w letnim upale.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Pleurodeles waltl jest niemal całkowicie wodny i trzyma się go w akwarium, a nie w zwykłym terrarium. Dla grupy pięciu dorosłych zwierząt minimum to 100 × 50 × 50 cm, a więcej miejsca jest lepsze. Mniejsza liczba zwierząt zadowoli się mniejszym akwarium, ale dorosłe osobniki tej wielkości potrzebują co najmniej 80 cm długości.

Obsadź akwarium gęsto żywymi roślinami wodnymi i ułóż korzenie, kamienie oraz kryjówki, pod które zwierzęta mogą się wsuwać. Zapewnij małą pływającą wysepkę lub płaski kamień wystający ponad powierzchnię. Wybierz podłoże, którego nie da się połknąć razem z pokarmem: gruby żwir lub kamienie, albo pozostaw dno gołe. Zacień część akwarium.

Pokrywa musi szczelnie przylegać, ponieważ zwierzęta mogą wychodzić na ląd. Filtr o słabym, rozproszonym przepływie utrzymuje czystą wodę, bo gatunek woli wodę stojącą. Unikaj silnego prądu i otwartych wlotów filtra, które mogą wciągnąć młode. Trzymaj razem zwierzęta mniej więcej tej samej wielkości, ponieważ duże zjadają małe.

TEMPERATURA

Woda powinna mieć 18-21 °C przez cały rok i najlepiej nie przekraczać 21 °C. Niektóre zwierzęta stresuje ciepło, dlatego akwarium należy ustawić w chłodnym miejscu, bez bezpośredniego słońca. Ogrzewanie jest zbędne, a latem wentylator nad powierzchnią wody lub chłodne pomieszczenie pomogą obniżyć temperaturę. Nocny spadek temperatury nie jest potrzebny i woda może mieć tę samą temperaturę przez całą dobę.

Gatunek znosi chłód znacznie lepiej niż ciepło: w naturze doświadcza temperatur w okolicach zera. Przed okresem rozrodu dobrym pomysłem jest chłodniejszy okres z mniejszą ilością światła i krótszym dniem (zob. rozmnażanie). Temperatura i długość chłodnego okresu nie zostały ustalone. Jaja i larwy należy trzymać w temperaturze ok. 20 °C (zob. rozmnażanie).

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

P. waltl jest niemal całkowicie wodny, więc wilgotność powietrza nad wodą ma niewielkie znaczenie. 60-80 % w zupełności wystarczy, a szczelna pokrywa utrzymuje wilgotne powietrze. Pływającą wysepkę należy utrzymywać mokrą. Zraszanie nie jest potrzebne.

Odparowaną wodę uzupełnia się wodą o tej samej temperaturze, aby poziom i temperatura wody pozostawały stabilne.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WODA I JAKOŚĆ WODY

Poza okresem rozrodu woda powinna mieć 15-20 cm głębokości. Na okres rozrodu można podnieść jej poziom. Woda musi być spokojna i czysta, o pH 6,9-7,2, z amoniakiem poniżej 0,01 ppm, azotynami poniżej 0,05 ppm i azotanami poniżej 100 ppm.

Używaj wody z kranu, z której chlor i chloraminę usunięto uzdatniaczem. Co tydzień podmieniaj część wody, a częściej, jeśli test wykaże amoniak lub azotyny. Resztki pokarmu usuwaj od razu. Płazy wchłaniają substancje przez skórę, więc do wody nigdy nie może dostać się mydło, środki czyszczące, krem do rąk ani środki owadobójcze.

OŚWIETLENIE I UVB

UVB nie jest konieczne dla *P. waltl*, ale można je stosować. Cień i osłona z roślin są ważniejsze niż silne światło, a część akwarium musi zawsze pozostawać w cieniu.

Ilość światła i długość dnia zmniejsza się na pewien czas zimą i zwiększa wiosną, ponieważ pomaga to wywołać okres rozrodu.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

P. waltl to żarłoczny wszystkożerca, który zjada niemal wszystko, co zdoła połknąć. Dobrym pokarmem są posiekane dżdżownice, granulat z krewetek, granulat dla salamander lub aksolotli, pokarm dla żółwi, ślimaki, świerszcze domowe i inne owady karmowe oraz ochotka. Ryby karmowe nie są zalecane jako stały pokarm, ponieważ często przenoszą choroby.

Dorosłe zwierzęta karmi się kilka razy w tygodniu taką ilością, jaką zjedzą w ciągu kilku minut. Resztki usuwa się od razu. Podawaj urozmaicony pokarm i unikaj karmienia tylko jednym rodzajem. Rosnące młode karmi się częściej.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

P. waltl spędza niemal całe życie w wodzie i chętnie kryje się pod kamieniami i roślinami. Gatunek najlepiej trzymać w grupie co najmniej pięciu zwierząt. Dorosłe osobniki zjadają larwy i młode, dlatego potomstwo należy przenieść.

Zwierzęta należy brać do ręki rzadko. Używaj mokrych rąk lub siatki i myj ręce po kontakcie. Żebra w niewoli wysuwają się tylko sporadycznie, ale zwierzę, u którego do tego dochodzi, jest zestresowane i potrzebuje spokoju. Gatunek jest łatwy w utrzymaniu i stanowi dobry wybór dla początkujących.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce są smuklejsze i najczęściej mniejsze od samic, a w okresie godowym pojawiają się u nich czarne, zrogowaciałe modzele godowe na przednich kończynach. Samice mają wyraźnie zaokrąglony brzuch, zwłaszcza gdy są pełne jaj.

Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest znany z pewnością. Zadbaj o to, by w grupie były zarówno samce, jak i samice, oraz by zwierzęta osiągnęły pełne rozmiary przed rozmnażaniem.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie łatwo zainicjować. Zimą zapewnia się chłodniejszy okres z mniejszą ilością światła i krótszym dniem, a w tym czasie zwierzęta można też trzymać w ciemności. Gody i składanie jaj wywołuje podnoszący się poziom wody, więcej światła, dłuższe dni i rosnąca temperatura. Wielu zwierzętom do rozrodu wystarczy samo podniesienie poziomu wody.

Gody przebiegają w dwóch fazach. Najpierw samiec obejmuje samicę od spodu, zaplatając ręce wokół jej przednich kończyn, co może trwać od kilku minut do kilku godzin. Następnie rozluźnia uchwyt, ale trzyma ją jedną ręką i ustawia się przed nią, obraca się i składa spermatofor, który samica po pół obrotu podejmuje kloaką. Dlatego akwarium musi zapewniać wystarczająco dużo miejsca. Samica może przechowywać żywe plemniki w kloace do pięciu miesięcy. W naturze gatunek rozmnaża się dwa razy w roku.

JAJA I LARWY

Samica składa w ciągu sezonu 100-1000 jaj, zależnie od wielkości i wieku, rozproszonych wśród roślin wodnych. Dorosłe zwykle nie zjadają jaj, ale zjadają larwy i młode. Przenieś jaja do osobnego zbiornika albo przenieś dorosłe zwierzęta. Jaja wylęgają się po 1-3 tygodniach, często już po tygodniu. Wczesnymi oznakami złych jaj jest to, że stają się białe i nieprzejrzyste lub pleśnieją. Usuwa się je natychmiast, aby grzyb nie przeniósł się na dobre jaja.

Trzymaj jaja i larwy w temperaturze ok. 20 °C. W okolicach 8 °C jaja doznają stresu chłodowego, a w wysokich temperaturach rzędu 30 °C larwy żeńskie przekształcają się w samce i rozwijają wady szkieletu tylnych kończyn. Woda w zbiorniku dla larw musi być spokojna i bardzo czysta: codziennie podmieniaj jej część. Larwy przez pierwsze dni żywią się żółtkiem, a potem potrzebują drobnego, żywego pokarmu kilka razy dziennie: świeżo wyklutej artemii, rozwielitek, mikronicieni, ochotki i drobnego tubifeksa. Gdy larwy jedzą, widać małe podskoki. Przyjmij 4-8 litrów wody na larwę, gdy zbliżają się do przeobrażenia, i sortuj je według wielkości, ponieważ duże larwy zjadają małe.

METAMORFOZA

Czas trwania stadium larwalnego u *P. waltl* nie jest znany z pewnością; przyjmij 3-4 miesiące od wyklucia do przeobrażenia, jak u spokrewnionych traszek. Oznakami metamorfozy są zmieniające się ubarwienie, zmniejszające się skrzela oraz połykanie powietrza z powierzchni przez larwy.

Zapewnij łatwo dostępną powierzchnię lądową, aby świeżo przeobrażone osobniki mogły się na nią wydostać, i szczelnie zamknij zbiornik, bo młode się wspinają. Większość salamander przestaje jeść podczas metamorfozy, więc czekaj cierpliwie. *P. waltl*, w odróżnieniu od wielu innych traszek, jako młode może częściowo pozostawać w wodzie.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode trzyma się w płytkim akwarium z łatwo dostępną powierzchnią lądową i szczelną pokrywą. Karm je małymi kawałkami dżdżownic, ochotką, rureczkowcami i drobnymi owadami, a także trzymaj je posortowane według wielkości, aby nie zjadały się nawzajem. Wodę wymienia się często, a dno utrzymuje w czystości.

Nadwyżki młodych nie wolno wypuszczać na wolność, ponieważ zwierzęta mogą przenosić choroby i wpływać na lokalne populacje. Zamiast tego przekaż je innym hodowcom.

Zdrowie i częste błędy

P. waltl jest odporny, a większość problemów wynika z błędów w utrzymaniu:

- Ciepło. Woda powyżej 21 °C stresuje zwierzęta. Ciepło w okresie larwalnym powoduje wady szkieletu tylnych kończyn.
- Zła jakość wody. Amoniak i azotyny wywołują problemy skórne i choroby. Testuj wodę i regularnie ją podmieniaj.
- Połknięte podłoże. Drobny żwir może pozostać w żołądku i spowodować zatkanie.
- Pleśń na jajach. Martwe jaja usuwaj od razu.
- Kanibalizm. Dorosłe zjadają larwy i młode, a duże larwy zjadają małe.

Choroby zakaźne: grzyby chytridiowe *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd) i *B. salamandrivorans* (Bsal) atakują skórę płazów. Bsal jest śmiertelny dla wielu salamander. U *P. waltl* podatność bardzo różni się między osobnikami i zależy od hodowli, z której pochodzą zwierzęta. Nowe zwierzęta trzyma się w kwarantannie przez kilka tygodni i bada wymazem ze skóry. Siatki i sprzęt się dezynfekuje, a sprzętu nie używa się wspólnie w różnych akwariach. Grzyb przenosi się przez wodę i kontakt.

Zwróć się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli zwierzę przestaje jeść, ma białe lub czerwone plamy na skórze, puchnie, pływa nienormalnie lub unosi się przy powierzchni.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/plazy-ogoniaste/pleurodeles-waltl